QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ | WWW.FARABI.UNIVERSITY | №39 (2041) 27 ҚАЗАН 2026 ЖЫЛ

Маңызды меморандумдарға қол қойылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне ҚР су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов арнайы сапармен келіп, оқу ордасының оқытушы-профессорлар құрамы мен студенттеріне көшбасшылық дәріс оқыды.

Жиынды ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ашып, университеттің соңғы жылдардағы негізгі жетістіктеріне тоқталды.

«Бүгінгі таңда су – жай ғана табиғи ресурс емес, ол экономикалық, экологиялық және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ететін басты фактор. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ бұл басымдықтарды іске асыруда министрліктің сенімді ғылыми серіктесі болуға толық дайын», – деді университет басшысы.

Өз кезегінде ҚР су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов еліміздегі су ресурстарын басқару жүйесін жетілдіру бағытында атқарылып жатқан ауқымды жұмыстарға тоқталды. Министр ҚазҰУ-ға сапарының мән-маңызын жеткізіп, университет ғалымдары жүзеге асырып жатқан ғылыми жобаларға жоғары баға берді.

Шара аясында ҚазҰУ мен ҚР Су ресурстары және ирригация министрлігі арасында ынтымақтастық туралы екі маңызды құжатқа қол қойылды. Бірінші меморандум тараптар арасындағы әріптестікті нығайтуға бағытталған. Ал екінші келісім министрлік құрамындағы Су ресурстарының ақпараттық-талдау орталығы мен ҚазҰУ ғалымдарының бірлескен ғылыми-сараптамалық жұмыстар жүргізуіне жол ашады.

Әлеуметтік саладағы инновациялар таныстырылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті кітапханасында «Әлеуметтік қорғау жүйесіндегі инновациялар, ғылым және пәнаралық әріптестік: зерттеулерден – тәжірибеге» атты ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.

Жиынға ҚР еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Асқарбек Ертаев, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев, ҚР Құрылтайының депутаттары, Алматы қаласы әкімдігінің өкілдері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, ғалымдар мен сарапшылар қатысты.

Конференцияны онлайн форматта ашқан ҚР еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Асқарбек Ертаев әлеуметтік қызмет көрсету сапасын арттыру, халықтың осал топтарына қолдау көрсету тиімділігін күшейту және әлеуметтік салаға инновациялық шешімдерді енгізу бүгінгі күннің басты міндеттерінің бірі екенін атап өтті.

«ҚазҰУ оқытушылары мен студенттері балалардың құқықтарын қорғау, құқықтық сауаттылықты арттыру және әлеуметтік жауапкершілікті дамыту бағытындағы қоғамдық бастамаларға белсенді қатысады. Осы саладағы ғылыми жетістіктеріміздің жарқын үлгісі – қазақ тілінде жасанды интеллект негізінде әзірленген LogopedAI.kz логопедиялық платформасы», – деді ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев.

Шара аясында оңалтудың техникалық құралдары мен әлеуметтік салаға арналған заманауи шешімдер көрмесі ұйымдастырылып, қатысушылар Ұлттық ғылыми орталықтың жобалары және серіктес ұйымдардың әзірлемелерімен танысты.

Гуманоидты робототехника орталығы ашылады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Jiangsu Huibo Robotics Technology Co., Ltd. компаниясының халықаралық ынтымақтастық жөніндегі директоры Ли Вэньмен кездесті.

Бұған дейін қос тарап Цифрлық робототехника орталығын құруға уағдаласқан болатын. Жоба шеңберінде университет орталыққа арнайы алаң дайындаса, қытайлық әріптестер заманауи роботтар мен қажетті жабдықтарды жеткізуге жауапты.

Компания өкілі Ли Вэнь жабдықтарды Алматы қаласына қараша айында жеткізу жоспарланып отырғанын хабарлады. Оның айтуынша, орталыққа жалпы алты робот, соның ішінде үш гуманоидты робот пен екі робот-ит әкелінеді.

«Біз үшін заманауи жабдықтарды орнату жеткіліксіз. Басты мақсатымыз – студенттердің робототехника технологиясын терең меңгеріп, роботтарды өз бетінше құрастырып шығуына толық жағдай жасау», – деді ректор Жансейіт Түймебаев.

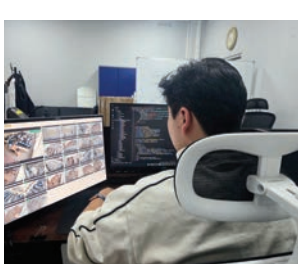
Робототехника орталығының ресми ашылуы желтоқсан айына жоспарланған.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

2-бет **Қосдипломды бағдарлама іске қосылады**

3-бет **AI Sana: студенттік идеядан – ЖИ-стартапқа дейін**

5-бет **Адамзат өркениетінің рухани қазынасы**

Ғылыми орталықтармен таныстыры

ҚР су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов басқан делегация Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне жұмыс сапарымен келіп, оқу ордасының ғылыми-зерттеу орталықтарын аралады.

Қонақтарды ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев қарсы алып, университет ғалымдары жүзеге асырып жатқан жаңа жобалар туралы ақпарат берді.

Алдымен Нұржан Нұржігітов Farabi Hub инновациялық өнімдер мен жоғары технологиялық жобалар орталығына барды. Орталықта креативті индустрия, жасанды интеллект, стартаптарды дамыту және жоғары технологиялық өнімдер әзірлеу бағыттарында жұмыстар жүргізілуде. Бұдан бөлек, шетелдік жетекші ғылыми ұйымдардың зерттеу алаңдары орналасқан.

Сапар барысында министр химия және химиялық технология факультетінің тоғыз ғылыми зертханасын аралап, ғалымдардың инновациялық жобалары мен зерттеу нәтижелеріне назар аударды. Сонымен қатар география және табиғатты пайдалану факультетінің Тұрақты даму орталығындағы 10 ғылыми зертхананың негізгі ғылыми бағыттарымен танысты.

Ерекше назар аударған нысандардың бірі – ҚазҰУ базасындағы «Қашықтан зондтау технологиясы және оларды қолдану» қазақ-қытай зертханасы. Оқу ордасына арнайы келген Нұржан Молдияұлына университеттегі суперкомпьютердің мүмкіндігі көрсетілді.

Ұлжалғас ӨТЕБАЕВА

Қосдипломды бағдарлама іске қосылады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев АҚШ-тың Пенсильвания штаты университетінің (Penn State) магистратура және халықаралық бағдарламалар жөніндегі декан орынбасары Стив Барнспен кездесті.

Ректор Жансейіт Түймебаев білім беру саласындағы серіктестікті нығайтуға басымдық беріп, «3+1» форматындағы қосдипломды бағдарламаны жүзеге асырудың маңыздылығына тоқталды. Жоба аясында заңгерлік және өзге де мамандықтар бойынша білім алатын студенттерге 20-дан астам грант бөлу көзделіп отыр. Бұл бастама жастардың халықаралық академиялық тәжірибесін кеңейтіп, кәсіби біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Өз кезегінде Стив Барнс Қазақстанның жетекші жоғары оқу орны – ҚазҰУ-мен әріптестік орнатудың стратегиялық маңызын атап өтті. Сондай-ақ құрметті қонақ ынтымақтастықты одан әрі нығайту аясында Penn State университетінен заң ғылымының негізгі салалары бойынша маманданған жетекші профессорлардың ҚазҰУ-ға сапары жоспарланып отырғанын жеткізді. Осы сапар аясында ҚазҰУ студенттеріне дәрістер өткізіліп, шеберлік сабақтары жүргізіледі.

Келіссөз қорытындысы бойынша екі университет арасындағы ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды.

Ұлжалғас ҚАЙЫРЖАНҚЫЗЫ

Дамудың жаңа бағыты бекітілді

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Ғылыми кеңес отырысы өтті. Күн тәртібінде Қазақстанның конституциялық дамуы, университеттің стратегиялық басымдықтары, негізгі тиімділік көрсеткіштерін (KPI) жетілдіру және ғылыми әзірлемелерді коммерцияландыру мәселелері қаралды.

Басқосуда ҚазҰУ Басқарма Төрағасының орынбасары – бірінші проректор Самғат Ермекбаев 2026-2027 оқу жылына арналған университет дамуының негізгі бағыттары мен басымдықтарын таныстырды. Университетті дамытудың негізгі басымдықтары ретінде жаһандық бәсекеге қабілеттілік, жасанды интеллект пен цифрлық трансформация, ғылыми зерттеулер сапасын арттыру, Research to Market тұжырымдамасын дамыту, таланттарды тарту және қолдау, сондай-ақ тұрақты даму бағыттары белгіленді.

2030 жылға дейін шетелдік студенттердің үлесін 32 пайызға дейін арттыру, академиялық ұтқырлық бағдарламалары аясында жыл сайын 900 студенттің шетелде білім алуын қамтамасыз ету және оқытушы-профессорлар құрамының 8 пайызын жыл сайын шетелдік тағылымдамаларға жіберу көзделген.

Сонымен қатар Стратегиялық даму орталығының директоры Жандос Байжұма 2026-2027 оқу жылына арналған KPI жүйесі мен Индикативтік жоспарды таныстырды. Баяндамада оқытушы-профессорлар құрамы мен құрылымдық бөлімшелер қызметін бағалау тетіктерін жетілдіруге, сондай-ақ университеттің QS World University Rankings және Times Higher Education World University Rankings (THE WUR) халықаралық рейтингтеріндегі бәсекеге қабілеттілігін арттыруға басымдық берілді.

Спикер KPI жүйесін жетілдіру шараларын да айқындады. Олар декандар мен кафедра меңгерушілеріне арналған жеке көрсеткіштер картасын әзірлеуді, нәтижелерге тұрақты мониторинг жүргізуді және Farabi Flow ақпараттық жүйесіндегі аналитикалық құралдарды дамытуды қамтиды. Оқытушыларға бекітілген көрсеткіштерді түсіндіру мақсатында алдағы уақытта вебинарлар мен практикалық семинарлар өткізу жоспарланған.

Отырыс барысында Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев университеттің негізгі міндеттеріне назар аударды. Басты мақсат – стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу, KPI көрсеткіштерін орындау және ғылыми зерттеулердің практикалық нәтижелілігін арттыру. Сонымен қатар халықаралық академиялық ұтқырлықты дамыту мен ғылыми әзірлемелерді коммерцияландырудың маңызын атап көрсетті.

Гүл БАЯНДИНА

Аккумуляторларды қайта өңдеу цехы ашылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Республика күні қарсаңында қолданылған литий-ионды аккумуляторларды қайта өңдейтін пилоттық цех ашылды.

Жаңа өндірістік алаңда аккумуляторларды қайта өңдеу және олардың құрамынан бағалы металдар мен пайдалы материалдарды бөліп алу технологиялары сынақтан өткізіледі.

Салтанатты ашылу рәсіміне университет басшылығы, отандық ғалымдар, шетелдік меймандар, сондай-ақ профессор-оқытушылар құрамы мен студенттер қатысты.

Аталған цехтың қызметі «Таза Қазақстан» экологиялық акциясының негізгі тұжырымдамасымен үндеседі.

Жиында ҚазҰУ-дың Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректор Алина Галеева университетте ғылыми зерттеулерді өрістету мен инновациялық технологияларды өндіріске енгізудің маңыздылығына тоқталды.

Цех жетекшісі Фёдор Мальчиктің сөзінше, қайта өңдеу процесінде аккумуляторлар алдымен қауіпсіз түрде ұуатсыздандырылып, кейін ұсақталады және жекелеген материалдарға бөлінеді. Нәтижесінде құрамында белсенді заттары бар «қара масса» алынады. Алдағы уақытта осы шикізаттан бағалы компоненттерді бөліп алу жоспарланған.

Шараға қатысушыларға жаңа жабдықтар мен қайта өңдеудің негізгі кезеңдері таныстырылды. Цехқа ұсақтауға арналған Fante 400 қос білікті шредері, материалдарды өлшемі бойынша сұрыптайтын DZSF-515 дірілдеуіш елеуіші және компоненттерді бөлуге арналған NG-706 құрылғысы орнатылған.

Айта кетейік, бұл пилоттық цех бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру аясында жүзеге асырылып жатқан ғылыми жоба шеңберінде ашылды.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

AI Sana: студенттік идеядан – ЖИ-стартапқа дейін

AI Sana ұлттық бағдарламасы Қазақстанда 1500 салалық ЖИ-стартап әзірлеп жасап шығаруды көздеп отыр. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Компьютерлік ғылымдар кафедрасында студенттер алға қойған нақты міндеттердің шешімін табатын жобалар жасап жатыр. Бұл жобалардың ішінде түрлі сала, әрқилы тақырыптар қамтылған. Мысалы, студенттің оқудан шығып қалу қаупін ерте анықтаудан бастап, камерадағы төбелесті танып, жылыжайды автоматтандыруға дейінгі жұмыстарды орындай алады.

AI SANA ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

AI Sana (ағылшын тілінде Artificial Intelligence) – Мемлекет басшысының тапсырмасымен іске асырылып жатқан Ғылым және жоғары білім министрлігінің бағдарламасы. Операторы – «Ғылым қоры» АҚ. Жобаның паспортын министр 2025 жылы 3 маусымда арнайы бұйрықпен бекітті.

Бағдарламаның идеясы – білім алушыларды, яғни студентті, магистрант пен докторантты жасанды интеллектімен жұмыс істеудің базалық дағдыларынан бастап, өз салалық өнімі мен стартапқа дейінгі даңғыл жолмен алып өту. Сондай-ақ осы бағдарлама аясында жоғары оқу орындарында ЖИ технологиялары бойынша ғылыми база құрылады, ал оқытушылар шетелдік сарапшыларды тартпай-ақ курстарды өздері жүргізе алатындай деңгейде дайындалады.

БАҒДАРЛАМАНЫҢ ЖОСПАРЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

- 650 000 студент, магистрант және докторант министрлік серіктестері ұсынған курстардан өтеді;
- 100 000 адам ЖИ және ЖИ-кәсіпкерлік модульдері бойынша білім алады;
- 60 000 адам салалық кейстері бар тереңдетілген бағдарламадан өтеді;
- 1500 салалық ЖИ-стартап құрылады, оның 50-і халықаралық нарыққа шығуға дайын болуы тиіс.

Мұнда энергетика, ауыл шаруашылығы мен агроөнеркәсіптік кешенге, су шаруашылығына және білім беру саласына ерекше көңіл бөлінген. Бағдарламаның серіктестері қатарында Yandex, Coursera, Huawei және Google бар.

Қазір бұл бағдарлама нақты нәтиже беріп жатыр. Стратегиялық серіктестердің халықаралық форумының мәліметінше, бастама 549 мың студентті қамтыған. Coursera 95 университетке лицензия берді, ал Huawei курстарды жергіліктендірді. Ғылым және жоғары білім министрлігінің ақпаратына қарағанда, елдің жоғары оқу орындарында студенттер 440-тан астам ЖИ-жоба әзірледі. Соның бірі – AI-Talapker: Ұлттық тестілеу орталығының ҰБТ және оқуға түсу мәселелері бойынша кеңес беретін чат-боты. Бағдарлама жоспары бойынша 2026 жылғы қазан-желтоқсан айлары масштабтау кезеңіне бөлінген.

КАФЕДРА СТУДЕНТТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІГІ

«Компьютерлік ғылымдар» және «Компьютерлік инженерия» білім беру бағдарламаларының студенттері қазір бірнеше жоба әзірлеп жатыр. Олардың әрқайсысы нақты өмірден алынған, оның ішінде университет тынысы, қауіпсіздік және ауыл шаруашылығы қамтылған. «Qazaq universiteti» газеті ретімен осы жобаларды оқырман назарына ұсынады.

ILEARN: ҮЛГЕРІМНІҢ ТӨМЕНДЕУІН ЕРТЕ ЕСКЕРТЕТІН ЖҮЙЕ

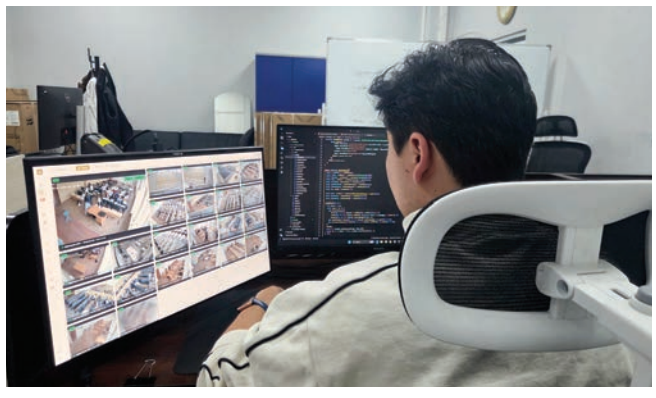
iLearn платформасы студентте қиындық туындағанын, оған әлі де көмек беруге болатын кезде әрекет етуге мүмкіндік береді. Баға адамның қалай оқитынын көрсетеді, бірақ себептерін әрдайым түсіндіре бермейді: негізі, оқуға қаржылық ауыртпашылық, оқу жүктемесі және академиялық қарыздар әсер етеді. iLearn осы мәліметті бір жерге жинайды, соның нәтижесінде эдвайзер кімге, қай студентке назар аудару қажет екенін және неліктен көңіл бөлу керектігін түсініп, лайықты қолдау таңдай алады.

Бір айта кетерлігі, жұмыс істейтін прототип қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде қолжетімді. Бұл жүйені Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрі көргенін де айта кету орынды болар.

Эдвайзер студент профилінен бітіру ықтималдығының бағасын және оны арттыратын не төмендететін факторларды көреді: мәселен, тапсырылған курстар бағаны арттырады, ал оқу ақысы бойынша берешек пен шәкіртақының болмауы көрсеткішті төмендетеді. Жүйе ескерту сигналынан кейін де көмектеседі: мұнда қолдау жоспарын жазып, жауапты адамды тағайындауға, тексеру күнін белгілеуге және нәтижені тіркеуге болады. Сонымен қатар эдвайзер студенттің сақталған жазбасын өзгертпей, «егер... болса, не болады» сценарийін тексере алады. Жобаны әзірлеушілердің айтуына қарағанда, модельдің бағалары – дәлелденген себеп емес, арадағы байланысты және олар куратордың кәсіби пайымын алмастырмайды.

Жүйенің нақты нәтижелері бар. 726 жазбадан тұратын анонимді тарихи іріктемеде модель бойынша реттелген тізімнің бірінші төрттен бірінде кейін оқудан шыққандардың шамамен 65 пайызы болды. Еліміздің мемлекеттік университеттерінің бірінің инженерлік факультеті деректерімен тексеру болжау міндеттерінің бір бөлігінде 95 пайыздық дәлдікті көрсетті. Университеттің атауы құпиялылық туралы келісім бойынша жарияланбайды, валидация жалғасып жатыр.

Бұл міндет Қазақстан үшін де өзекті. 2025-26 оқу жылында еліміздің 116 жоғары оқу орнында 678 100 студент оқыды, ал өткен жылы Ұлттық статистика бюросы оқудан шығудың 63 300 жағдайын тіркеді. Жағдайдың себептері әртүрлі, тек үлгермеушілікке әкеліп тіреуге болмайды, алайда көрсеткіш уақытында байқалған мәселе назар аударуға тұрарлық екенінен хабар береді. Әрі қарай авторлар жобаны дамыту үшін жинақталған талдау-сараптама жұмыстарын дайындайды. Әйтсе де бұл әзірге даму бағыты, жұмыс істеп тұрған жүйе емес екенін естеріңізге саламыз.

Нұрислам ҚАСЫМБЕК,
Компьютерлік ғылымдар кафедрасының меңгерушісі, PhD

Бүгінгі таңда Қазақстанда ғылымды жүйелі түрде реформалау, ел экономикасы мен қауіпсіздігінің нақты сұраныстарына бағыттау және жаһандық бәсекеге қабілеттілік пен цифрлық трансформацияны қамтамасыз ету – мемлекеттік деңгейдегі басты басымдықтардың бірі. Мемлекет басшысы айқындаған «ғылыми әлеуетті арттыру», «инновациялық технологияларды өндіріске енгізу» және «жоғары білікті кадрлар даярлау» міндеттері отандық зерттеушілердің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Осы орайда, еліміздегі озық ғылыми бағыттардың бірі – «Табиғи-техногендік қауіп-қатерлер» (ТТҚҚ) білім беру бағдарламасының докоранттары Айдана Исатаева мен Нұрболат Қалманбай Португалияның Авейру қаласындағы әлемге әйгілі Universidade de Aveiro (UA) университетінде ғылыми тағылымдамадан сәтті өтті.

Атлант жағалауындағы ізденіс

Авейру университеті – геохимия, экология, заманауи геоақпараттық жүйелер (ГАЖ) және қашықтан зондтау технологиялары арқылы табиғи қауіптерді математикалық модельдеу саласында Еуропадағы көшбасшы орталықтардың қатарында. Еліміздің ғылым мен білім саласындағы интеграциялық саясатына сай, жас ғалымдарымыздың Еуропаның озық ғылыми мектебіне барып, жаһандық тәжірибе жинақтауы – отандық ғылыми мектептерді әлемдік деңгейге көтерудің айқын көрінісі.

Шетелдік жетекші профессорлармен бірлескен зертханалық жұмыстар барысында докоранттар көшкін, сел, жер сілкінісі секілді қауіпті геологиялық және гидрометеорологиялық процестерді цифрлық әдістермен болжау мен картаға түсірудің ең соңғы үлгілерін меңгерді. Қазіргі таңда Қазақстан үшін өте өзекті болып табылатын өңірлік қауіпсіздік пен табиғи апаттардың алдын алу мәселелерін озық технологиялар арқылы шешу еліміздің стратегиялық ғылыми жоспарларымен толықтай үндеседі. Бұл ізденістер өз кезегінде БҰҰ-ның тұрақты даму тұжырымдамасындағы қауіпсіз қалалар мен климаттық өзгерістерге бейімделу мақсаттарына да салмақты үлес қосады.

Сапардың басты нәтижелерінің бірі ретінде халықаралық ынтымақтастықты нығайту бағытында Scopus және Web of Science базасындағы беделді шетелдік басылымдарда бірлескен ғылыми мақалалар дайындау бойынша нақты келісімдерге қол жеткізілді. Докоранттардың бұл сапары тек жеке зерттеу жұмыстарын тереңдетіп қана қоймай, болашақта отандық ғылымға заманауи әдістемелерді енгізетін жаңа буын мамандарының кәсіби деңгейін айқын көрсетті.

Жаһандық трендтер мен отандық ғылымның басым бағыттарын ұштастыра білген жас зерттеушілеріміздің бұл жетістігі – еліміздің тұрақты, қауіпсіз және инновациялық болашағын қалыптастыруға қосқан маңызды үлесі. Докоранттарымызды осы табыстарымен құттықтай отырып, ғылыми жобаларын сәтті аяқтап, ел игілігі үшін абыроймен қорғап шығуларына тілектестік білдіреміз.

Ақтоты БЕКЖАНОВА,
Картография және геоинформатика кафедрасының оқытушысы

Тәжірибе, даму және тың серпін

Таяуда Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да Жоғары білім қызметкерлері күніне арналған дөңгелек үстел өтті. Іс-шараны химия және химиялық технология факультетінің Органикалық заттар, табиғи қосылыстар мен полимерлер химиясы және технологиясы кафедрасы Жас ғалымдар кеңесімен бірлесіп ұйымдастырды. Кафедра тарапынан іс-шараны ұйымдастыруға Әділет Әлиқұлов атсалысып, үйлестіру және ұйымдастырушылық жұмыстарға қолдау көрсетті.

Іс-шараны факультеттің Жас ғалымдар кеңесінің төрайымы Данэля Махаева кіріспе сөзбен ашып, қазіргі оқытушының рөлі тек студенттерге білім берумен шектелмейтінін атап өтті. Бүгінгі оқытушы сонымен қатар зерттеуші, тәлімгер және үнемі кәсіби тұрғыдан дамып отыратын маман. Осы орайда, оқытушылық және ғылыми қызметті ұштастыру, кәсіби құзыреттерді жетілдіру және заманауи академиялық орта ұсынатын мүмкіндіктерді тиімді пайдалану мәселелеріне ерекше назар аударылды.

Кездесуде Рединг университетінің Фармация мектебінің (Ұлыбритания) профессоры Виталий Хуторянский «Университет оқытушысы бүгін: британдық тәжірибе және халықаралық перспектива» тақырыбында баяндама жасады. Халықаралық тәжірибе қатысушыларға оқытушының рөлін әлемдік жоғары білім беру үрдістері мен академиялық дамудың қазіргі талаптары тұрғысынан қарастыруға мүмкіндік берді.

Жас оқытушылардың кәсіби даму мүмкіндіктері туралы Химиялық физика және материалтану кафедрасының профессоры Меруерт Нәжіпқызы айтып өтті. Ол кәсіби даму барысында қол жеткізген жетістіктермен шектелмеу керектігіне тоқталды. Профессор жас оқытушылардың халықаралық ғылыми және академиялық байланыстарын кеңейтуіне, бірлескен жобалар мен кәсіби іс-шараларға белсенді қатысуына ерекше мән беріп, мұндай мүмкіндіктердің ғылыми және кәсіби өсуге жаңа жол ашатынын атап өтті.

Тақырыпты Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің Оқу-әдістемелік қауымдастығының ғылыми хатшысы, PhD, жас ғалым және оқытушы Камилла Үмбетқалиева жалғастырды. Ол «Қазіргі жоғары мектептегі жас оқытушы: сын-қатерлер, мүмкіндіктер және кәсіби даму» тақырыбында баяндама жасап, жас оқытушының кәсіби қалыптасуы, оқытушылық және ғылыми қызметті қатар алып жүруі, академиялық өсуі және заманауи университет ұсынатын мүмкіндіктерді тиімді пайдалануы туралы ой бөлісті.

Баяндамалардан кейін факультет оқытушылары мен жас ғалымдарының қатысуымен ашық пікірталас өтті. Қатысушылар кәсіби даму, ғылыми белсенділік, тәлімгерлік, халықаралық ынтымақтастық және академиялық мансапты қалыптастыру мәселелерін талқылады.

Дөңгелек үстел әр буын оқытушылары арасындағы ашық кәсіби диалог пен тәжірибе алмасу алаңына айналды. Халықаралық тәжірибе, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесінің ерекшеліктері және жас оқытушының көзқарасы заманауи академиялық мамандықты әр қырынан қарастыруға мүмкіндік берді.

Перизат ҮРКІМБАЕВА,
Зарина КЕҢЕСОВА,
Органикалық заттар, табиғи қосылыстар мен полимерлер химиясы және технологиясы кафедрасының доценттері

Елдік пен бірлік бастауы

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың биология және биотехнология факультетінің «Биомедицина» білім беру бағдарламасының 1-курс студенттерімен Республика күніне орай, «Республика күні – елдік пен бірліктің бастауы» тақырыбында тәрбие сағаты өтті. Сабақтың мақсаты – студенттерге Республика күнінің тарихи маңызын түсіндіру, ұлттық құндылықтарды дәріптеу, Отанға деген сүйіспеншілік пен азаматтық жауапкершілікті нығайту.

25 қазан – Қазақстанның мемлекеттілік тарихындағы айрықша күн. 1990 жылы осы күні Қазақ КСР-нің мемлекеттік егемендігі туралы декларация қабылданып, тәуелсіздікке бастайтын маңызды қадам жасалды. Бұл тарихи құжат еліміздің дербес даму жолын айқындауға негіз болды. Сондықтан Республика күні – елдік пен егемендіктің қадірін ұғындыратын, халықтың бірлігі мен ортақ жауапкершілігін дәріптейтін ұлттық мереке.

Тәрбие сағатының мазмұнын тақырыптық таныстырылым мен көрнекі материалдар толықтырды. Республика күніне арналған суретті плакатта ұлттық рәміздер, сәулет нысандары және тарихи-мәдени бейнелер қамтылды. Мемлекеттік Тудың бейнесімен безендірілген жүрек пішінді белгілер туған елге деген сүйіспеншіліктің символдық көрінісіне айналды. Мұндай шығармашылық жұмыстар сабақтың тәрбиелік мазмұнын аша түсті.

Ел тарихын білу мен мемлекеттік рәміздерді құрметтеу – азаматтық сананың маңызды негізі. Ал студенттік кезең – біліммен қатар, қоғам алдындағы жауапкершілік қалыптасатын уақыт. Осы тұрғыдан алғанда, ұлттық мерекеге арналған тәрбие сағаты жастарды елдің өткені мен бүгінін сабақтастыра түсінуге, болашақтағы өз орнын бағамдауға үндейді.

Болашақ биомедицина мамандарының Отанға қызметі сапалы білім алуы, ғылыми ізденісі және адам денсаулығын қорғауға қосатын үлесімен тығыз байланысты. Кәсіби біліктілік пен азаматтық ұстанымның қатар қалыптасуы – қоғамға жауапты маман тәрбиелеудің басты шарттарының бірі.

Республика күніне арналған тәрбие сағаты студенттердің тарихи танымын кеңейтуге, ұлттық құндылықтарға құрметін арттыруға бағытталды. Елге деген сүйіспеншілікті адал еңбек, білім және жауапты іспен ұштастыру сабақтың негізгі тәрбиелік түйіні болды.

Жұлдыз БЕКБАУОВА,
Мейрамгүл БИЖАНОВА,
Қазақстан тарихы кафедрасының аға оқытушылары

Тілді үйрету – сөздік қорды толықтыру немесе грамматикалық ережелерді түсіндіру ғана емес, ол білім алушының ойлауына, еркін сөйлеуіне және алған білімін өмірде қолдануына жол ашатын күрделі үдеріс. Сондықтан оқытушының кәсіби дамуы мен заманауи әдістемелерді меңгеруі бүгінгі білім кеңістігінде айрықша маңызға ие.

Араб тілін оқытудың жаңа мүмкіндігі

2023 жылдан бері Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті философия және саясаттану факультеті Дінтану және мәдениеттану кафедрасы және ИСЕСКО ұйымының бірлесе ұйымдастыруымен араб тілінде сөйлемейтіндерге араб тілін үйретуге арналған «Мишкат» халықаралық семинарлар желісі ұйымдастырылып келеді. Семинарға Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Малайзия, Индонезия, Қытай т.б. елдердің педагогтары қатысады. Семинарлар тізбесі әр оқу жылына құрылған кестеге сай өтеді.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың қатысуымен «Мишкат» бағдарламасы аясындағы алғашқы халықаралық оқу-әдістемелік семинары өтті. Араб тілін өзге тілді аудиторияға оқытатын мамандардың кәсіби құзыреттілігін жетілдіруге бағытталған жиынға 14 педагог қатысты.

«Араб тілі оқытушыларына педагогикалық бағдар беру және олардың кәсіби дамуы: теория мен тәжірибе» тақырыбына арналған семинардың негізгі өзегі білім беру үдерісін тиімді жоспарлау болды. Сабақтың нәтижелілігі кездейсоқ қалыптаспайтыны, оған нақты мақсат, жүйелі жоспар және білім алушының қажеттілігін ескеретін әдістемелік шешімдер арқылы қол жеткізілетіні кеңінен қарастырылды.

Семинар барысында педагогикалық жоспарлаудың мәні, оның дәстүрлі және стратегиялық үлгілері, оқу мақсаттарын айқындау мен нәтижені бағалау мәселелері талқыланды. Әсіресе жылдық оқу жоспары, тақырыптық-айлық жоспарлау және жеке сабақтың құрылымын әзірлеу арасындағы сабақтастыққа назар аударылды. Ұсынылған нақты әдістемелік үлгілер теориялық тұжырымдарды тәжірибемен байланыстыруға мүмкіндік берді.

Практикалық бөлімде араб тілін оқытудағы оқылым, тыңдалым, грамматика және емле сабақтарының кезеңдері сараланды. Оқушылардың бұрынғы білімін белсендіру, мәтінді түсіну, талдау, қорытындылау, алған білімді жаттығулар арқылы бекіту сияқты тәсілдердің тиімділігі қарастырылды. Сонымен қатар жобалық оқыту, саралап оқыту, қателер арқылы үйрету, құзыреттілікке негізделген білім беру және оқуында қиындық көрген білім алушыларды қолдау бағыттары қамтылды.

Әдістемелік материалдар қатарында байланыс құралдары туралы оқылым мәтіні, қауіпсіз интернет тақырыбындағы тыңдалым тапсырмасы, грамматикалық құрылымдар мен емле ережелерін меңгертуге арналған сабақ үлгілері ұсынылды. Мұндай мысалдар араб тілі сабақтарын күнделікті өмірмен ұштастырып, білім алушының белсенді қатысуын қамтамасыз етудің нақты жолдарын көрсетті.

Бұл семинардың маңызы дайын әдістерді таныстырумен шектелмейді. Ол оқытушыны әр сабағына «Нені үйретемін?», «Неліктен үйретемін?», «Кімге және қалай үйретемін?» деген сұрақтар тұрғысынан қарауға жетелейді. Мұндай ұстаным тіл үйретудің формалды үдерісін шынайы білім нәтижесіне бағыттайды.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ үшін «Мишкат» аясындағы кәсіби диалог – араб тілін оқытудың сапасын арттыруға, әдістемелік тәжірибені жаңартуға және халықаралық академиялық байланыстарды дамытуға мүмкіндік беретін маңызды алаң. Алғашқы семинар осы бағыттағы жүйелі жұмыстың бастамасы болды. Ал бағдарламаның келесі семинарлары жыл бойы ұйымдастырылады.

Мира БАЛТЫМОВА,
профессор м.а.

Нарұл ДӘУРЕНБЕК,
докторант

Адамзат өркениетінің рухани қазынасы

Шығыстың ғұлама ойшылы Әбу Насыр әл-Фараби (870-950) қазіргі Түркістан облысындағы қазақтың ежелгі қаласы Отырарда дүниеге келді. Отырарды арабтар «Барба-Фараб» («қазыналы қала», «бай қала», «көркем қала») деп атаған. Осыған орай, Әбу Насыр әл-Фараби, яғни «Фарабтан шыққан Әбу Насыр» атанып кеткен. Фарабидің толық аты-жөні – Әбу-Насыр Мұхаммед Иби Мұхаммед ибн Ұзлағ ибн Тархан әл-Фараби ат-Түрки. Әл-Фараби түрік тайпасының дәулетті отбасынан шыққаны бізге мәлім, бұған дәлел – оның толық аты-жөнінде «Тархан» деген атаудың болуы.

Тарихи тұлғаларымыздың рухани құндылықтарын зерттеу, насихаттау біз үшін парыз. Шығыстың ұлы ойшылы, философ, ғалым Әбу Насыр әл-Фарабидің рухани мұрасы әлемдік ғылым мен өркениеттің дамуына өлшеусіз үлес қосқаны анық. Әбу Насыр әл-Фараби мұрасы ең алдымен адамзатқа арналған. Өйткені ол саналы ғұмырын жұртшылыққа қызмет етуге арнады. Сондықтан да болар, оның ғылыми ізденістері әлі күнге дейін өзінің өзектілігін жоғалтпай келеді. Ғұламаның бізге жеткен мұрасы философия, музыка, математика, логика, астрономия, филология және жаратылыстану ғылымдарының сан салаларын қамтиды. Ғалымның өз заманында айтқан ойы немесе пікірі, талдаулары қазіргі қоғам дамуының кейбір қордаланған мәселелеріне дөп тиіп жатады. Уақыт озса да, Әбу Насыр әл-Фараби мұрасы ортайған емес, қайта жылдар өткен сайын толысып келеді. Бұл оның еңбектерінің қайнар бастаулары гуманизмде жатқанын аңғартады. Қандай да бір халықтың өткенін таразылап, болашағына бағдар жасап отыруы бұл табиғи заңдылық.

Әл-Фараби әлемі мен оның еңбектерінде көтерілген ой шығыс халықтарының, соның ішінде түркі әлемінің философиясын қанаттандырды, оның арнасын кеңейтіп, соны бағыттар көрсете білді. Дана ұстаздың шығармаларындағы тақырыптар түркі әлеміндегі философиялық дәстүрден, халық шығармашылығынан бастау алады десек, қателеспеген болар едік.

Әл-Фараби шығыс халықтарының тілінде данагөй де жасампаз шығармалар қалыптастырып қана қойған жоқ, ол сонымен қатар өз заманындағы қарама-қайшы әрі күрделі идеялар мен гуманистік көзқарастарды талдап, олардың шынайы мән-мағынасын да ашып көрсетті. Өзінің еңбектерінде Әбу Насыр әл-Фараби өз заманындағы адамгершілік, ізгілік пен достық, пәлсафалық ойлар, өнер мен мемлекеттік құрылымдар туралы келелі пікірлерін ортаға салды. Әсіресе «Қайырымды қала тұрғындарының көзқарастары жайлы трактат», «Азаматтық саясат», «Мемлекеттік қайраткерлердің нақыл сөздері» атты еңбектерінде адам мен қоғам, басшы мен бағынушы сынды категорияларды негіздеп, философтардың ізденістерімен қабыстырады да, қоғамдық құрылымның өзіндік теориясын жасап шығарады. Сонымен қатар «Бақытқа жету», «Кемеңгерлік меруерті», «Мәселелердің түп мазмұны», «Ғылымдардың шығуы» сынды еңбектерінде де әлем мен қоршаған орта, адамның өзге институттармен байланысы жайында сөз қозғап, келелі пайымдауларын ортаға салған. Ғұлама ғалым осы іс-әрекеті арқылы батыс пен шығыстың ой маржандарын тізбелеп қана қоймай, оларды өзара ұштастыра білді, батысты шығысқа таныстырды, заманындағы сүбелі пікірлерді талдады. Оның осындай келелі ізденістерін қабылдаған ғылыми жұртшылық кейіннен оны «Екінші ұстаз» ретінде мойындап, ғылымға сіңірген еңбегін жоғары бағалаған болатын.

Немістің шығыстанушы ғалымы Ф.Детриций сынды зерттеушілердің айтуынша: «Шығыста Аристотель әл-Фарабидің еңбектерінің арқасында ғана Аристотель атанды». Олардың ішіндегі ең ұқсасы – әл-Фараби мен Спинозаның әлеуметтік-саяси концепциялары жөніндегі ойлары. Мысалы, бақытқа жетудің жолдары, мақсаты, мемлекетті басқарудың формасы мен функциясы т.б. Спиноза әл-Фараби секілді өзінің қоғам туралы ілімін адамның «шынайы» табиғатынан шығарады, «мемлекеттің мақсаты – әрбір адамды ақылмен басқарып, бақыт пен бостандық сыйлау» дейді.

Әл-Фарабидің адамдардың индивидуалды армандарының бірлігі ретіндегі социум ұғымы Ж.Руссоның «әлеуметтік келісім» идеясына сәйкес.

Әл-Фарабидің ғылыми көзқарастары орта ғасырлардағы Таяу және Орта Шығыс елдеріндегі мәдениет, философиялық және ғылыми ой-пікірлердің даму нәтижесі болып табылады. Әл-Фарабидің мемлекет, ел басқару жөніндегі тұжырымдары, әлеуметтік-этикалық саяси көзқарастары бүгінгі қоғам үшін де айрықша маңызды. Оның еңбектері еуропалық ренессанстың өрлеуіне үлкен ықпал етті. Фараби шығыс пен батыстың ғылымы мен ежелгі мәдениетін табыстыруда зор рөл атқарды.

Әл-Фараби: «Адамдар бірлестігі шынайы бақытқа жеткізетін істерде өзара көмектесу мақсатын қойған қала – қайырымды қала, ал адамдары бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отыратын қоғам – қайырымды қоғам. Барлық қалалары бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отыратын халық – қайырымды халық. Егер халықтар бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отырса, бүкіл ғалам қайырымды болмақ», – деген гуманистік ойын ұсынып, оның жүзеге асуын аңсайды.

Оның ойшыл ғылыми еңбектері қаншама дәуір өтсе де, маңызын жоғалтпай келе жатқаны ондағы ойлардың даналығында, тереңдігінде болса керек. Жалпы алғанда, тарихтың елегінен өткен философиялық ойлар ешқашан да ескірген емес, ондағы жинақталған дана ойлар біздің санамызды сілкіп, соны көзқарастардың қалыптасуына ықпал етеді. Әл-Фараби шығармалары осындай өрісі кең, өресі биік еңбектер санатына жатады. Әл-Фарабидің ғылыми мұраларын зерттеу және пайдалану қазіргі демократиялық қоғамды орнатуда өте өзекті.

Әл-Фарабидің философиялық мұрасындағы бостандық, әділдік және бақыт жайлы, адамдардың бір-біріне мейірімділігі туралы ойы, адами қоғамдағы адамгершілікті жетілдіру жайлы идеялары бүгінгі күні де маңызды болып отыр. Президентіміздің жаңа Қазақстан орнатудағы «әділетті қоғам құру» ұлттық саяси бастамалары, сөзсіз, ұлы ойшылдың идеяларымен ұштасатыны анық. Әділетті қоғам құру идеясын өз кезегінде әл-Фараби де шығармашылығында қамтыған болатын. Әділетті қоғам идеясы Платонның (идеалды) ізгілікті мемлекет және әл-Фарабидің (қайырымды қала) ұғымдарымен қисынды жалғасы болып табылатынын толық сенімділікпен айтсақ болады. Әділетті ел болу, ең алдымен, жалпықазақстандық үйдің ұлттық идеясы және біздің ұлы бабаларымыздың арманы болды.

Қазіргі таңда ғұламаның саяси көшбасшы және оның қайырымды қоғам, бейбітшілікті сақтауға, әділетсіз істерді сынға алуы өз мәнін жойған жоқ. Осы тұрғыдан алғанда, әл-Фарабидің ғылыми философиялық мұралары өскелең ұрпақты адамгершілік пен әділеттілікке тәрбиелеуде құнды құрал болып табылары анық. Қазіргі мемлекетіміздің ұстанып отырған негізгі саясаты – әділетті азаматтық қоғам құру.

Әл-Фараби шығармашылығындағы білім мен педагогика мәселесі әлеуметтік феномен ретінде жан-жақты қарастырылады. Бұл феномен тікелей адам жанымен тығыз байланысты. Сонымен қатар әрбір жеке тұлға қоғамның мүшесі болуға, өзінің жеке кемелінің деңгейіне жетуге, соның нәтижесінде өзіне қойылған басты мақсатқа жетуге ерте жастан бастап дайындалатынын растайды. Білімге бағытталған іс-әрекеттердің барлығы, әл-Фарабидің ойынша, белгілі бір кезеңде және қоғамда құндылықтар, ілім мен тәжірибелік мүмкіншіліктерді тұлғаның игеруі деп тұжырымдайды. Білім алудың басты мақсаты жеке тұлғаны кемеліне жеткізу болса, ал әлемде адамзаттың өмір сүруінің басты мақсаты абсолюттік жақсылық – жоғарғы деңгей деп танылатын бақытқа жету деп анықталады.

Әл-Фараби білім алу мақсаттары – үйрену мен тәжірибені бірдей деңгейде біріктіреді: кез келген алынған теориялық білім тәжірибе жүзінде іске асырылуы тиіс деп тұжырымдайды. Әл-Фараби жалпы қауым мүшелерін, оның ішінде әсіресе жастарды оқыту, тәрбиелеу процесінде «қатты әдіс» пен «жұмсақ әдісті» ұйымдастырып қолдануды талап етіп, ол былай дейді: «Ұстаздық еткен адамның оқыту әдісі тым қатал болмасын және тым босаң да болмасын. Егер де оқыту тым қатты, үнемі ызғармен болса, онда оқушылар мұғалімін жек көретін халге жетеді. Егер де өте босатып жіберетін кішіпейілділік болса, онда оқушылар тарапынан мұғалімді кем санау, менсінбеу, оның ғылымына жалқау қарау қаупі туады». Бұл күні бүгінге дейін күшін жоймаған педагогикалық қағида.

Әл-Фарабидің ғылыми мұрасы бүкіләлемдік ғылым дамуына өлшеусіз үлес қосты. Шығармашылық болмысы шығыс пен батыстың өркениетін байланыстыратын рухани алтын көпірге айналды. Көрнекті ойшыл гуманист ретінде өз шығармашылығы арқылы антика және ислам әлемін біріктіре алды. Оның трактаттары ренессанс дәуіріне Еуропадағы ғылымның дамуына, дүниетанымының қалыптасуына тікелей әсер етті. Иә, ғұлама ғалым, кезінде жауап беруге тырысқан, бақыт туралы, адамның жетілуі туралы сұрақтар қазіргі замандағы дамыған қоғам үшін де аса өзекті.

Әл-Фараби: «Адамдар бірлестігі шынайы бақытқа жеткізетін істерде өзара көмектесу мақсатын қойған қала – қайырымды қала, ал адамдары бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отыратын қоғам – қайырымды қоғам. Барлық қалалары бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отыратын халық – қайырымды халық. Егер халықтар бақытқа жету мақсатымен бір-біріне көмектесіп отырса, бүкіл ғалам қайырымды болмақ», – деген гуманистік ойын ұсынып, оның жүзеге асуын аңсайды.

Өзінің «Қайырымды қала тұрғындарының көзқарасы туралы» трактатында ол мейірімді адамдар тұратын қаланың моделін жасады.

«Әл мадини, әл фадила» әл-Фараби әрбір тұрғыны бақытқа қол жеткізуге ұмтылған ізгі жандардың кемелденген қоғамы. Оның пікірінше, «білім мен ізгілік» ажырамас бірлікте болуы керек. Қазақ даласы, Отырарда дүниеге келіп, түркілік дүниетанымның мүмкіндігін әлемге паш еткен Әбу Насыр әл-Фараби адамзаттың кемелдікке деген үздіксіз ұмтылысын бейнелейді. Батыс пен шығыстың өркениеттер аралық сұхбаттастық идеалына жақындай түсуіне жағдай жасады. Әлемдік өркениетте өз орнын ойып алған ұлы жерлесіміз әл-Фараби іліміне қайта оралу, танып-білу, ұлт мүддесіне жарату – таусылмас рухани азық, баға жетпес адамзаттың рухани қазынасы.

Пірімбек СҰЛЕЙМЕНОВ,
саяси ғылымдар кандидаты, қауымдастырылған профессор

Взаимодействие КазНУ и Академии корееведения

С июня 2025 года кафедра Дальнего Востока (отделение корееведения) факультета востоковедения Казахского национального университета имени аль-Фараби реализует пятилетний проект по зарубежному корееведению при финансовой поддержке Академии корееведения. Срок реализации проекта - с июня 2025 года по май 2030 года. Тема проекта: «Создание базы данных (DB) и платформы по корееведению в Центральноазиатском регионе».

Академия корееведения – крупнейшее академическое учреждение, подведомственное Министерству образования Республики Корея. Академия участвует в разработке политики образования страны и координирует различные проекты, направленные на распространение и развитие корееведения как в Республике Корея, так и за её пределами.

Средства проекта направляются на предоставление стипендий студентам, открытие новых учебных курсов, проведение конкурсов по корейскому языку, подготовку обучающихся по программам двойного диплома, а также поддержку научно-исследовательской деятельности преподавателей и соисследователей проекта.

В течение 2025/2026 учебного года исследовательская команда кафедры успешно выполнила все запланированные задачи, ориентированные на поддержку студентов и участников проекта:

– Для магистрантов и докторантов были разработаны два новых курса по корееведению. В первом и втором семестрах занятия проводили зарубежные учёные. В осеннем семестре 2026/2027 учебного года, соответствующем второму году реализации проекта, был разработан ещё один новый курс.

– Магистрант, завершивший первый год обучения в КазНУ имени аль-Фараби, продолжает обучение на втором курсе в одном из университетов Республики Корея в рамках программы двойного диплома.

– Был успешно проведён масштабный конкурс по корейскому языку среди студентов. В мероприятии приняли участие представители различных университетов Алматы. Конкурс состоялся при поддержке Академии корееведения и Генерального консульства Республики Корея в Алматы. Он способствовал повышению интереса студентов к корейскому языку и расширению их знаний в области корееведения.

– Состоялся первый научный семинар с участием зарубежных исследователей. Он стал площадкой для обсуждения методологических вопросов создания баз данных и цифровых платформ, а также для обмена информацией, необходимой для успешной реализации проекта.

Кроме того, была проведена исследовательская работа по сбору сведений об инфраструктуре корееведения в пяти странах Центральной Азии. В частности, была систематизирована информация об университетах, факультетах и кафедрах, связанных с преподаванием корейского языка и развитием корееведения, количестве преподавателей и студентов, научных проектах, студенческих клубах и других направлениях деятельности.

Полученные сведения были внесены в базу данных. В настоящее время создаётся базовая цифровая платформа, предназначенная для размещения тематических материалов по корееведению, которые будут собираться и систематизироваться в течение следующих четырёх лет.

В июне 2026 года начался второй год реализации проекта. На данном этапе предусмотрено выполнение ряда важных задач, многие из которых продолжают направления работы, начатые в предыдущем году. Вместе с тем программа второго года имеет свои особенности. В частности, вместо научного семинара планируется проведение масштабной международной научной конференции с участием зарубежных учёных и исследователей. На конференции будут представлены исследования по корееведению, проводимые в пяти странах Центральной Азии.

Одна из главных целей проекта – повышение образовательного и научно-исследовательского потенциала Казахского национального университета имени аль-Фараби в области корееведения. Ожидается, что реализация проекта будет способствовать дальнейшему росту интереса студентов к корейскому языку и культуре, а также значительному укреплению исследовательского потенциала преподавателей кафедры.

Проект также призван содействовать укреплению позиций Казахского национального университета имени аль-Фараби как одного из ведущих международных центров корееведения, деятельность которого выходит за пределы Казахстана и охватывает весь Центральноазиатский регион.

Бёнг Джо ЛИ,
приглашённый профессор кафедры Дальнего Востока КазНУ

XI международный семинар по структуре пламени

В Алматы на базе Института проблем горения и КазНУ имени аль-Фараби состоялся XI международный семинар по структуре пламени (11th International Seminar on Flame Structure, 11ISFS). Семинар объединил ведущих специалистов и молодых исследователей из Казахстана, России, Китая, Японии, Германии, Италии, Израиля, США, Афганистана и других стран. Научная программа была посвящена актуальным вопросам физики и химии горения, химической кинетики, энергетических материалов, детонационных процессов и перспективных энергетических технологий.

Тематика семинара соответствовала приоритетным направлениям ЦУР, прежде всего в части обеспечения доступа к экологически безопасной и устойчивой энергетике, развития инноваций, ответственного использования ресурсов и снижения негативного воздействия промышленных процессов на окружающую среду. Особое внимание уделялось альтернативным видам топлива, экологическим аспектам процессов горения, переработке отходов, созданию новых функциональных материалов и развитию современных энергоэффективных технологий.

История международного семинара по структуре пламени насчитывает более 40 лет. Первый семинар состоялся в Новосибирске в 1983 году. За это время мероприятие стало авторитетной международной площадкой для обмена научными результатами, обсуждения новых подходов и развития сотрудничества в области науки о горении.

Организаторами XI семинара выступили Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Институт проблем горения Республики Казахстан, Институт химической кинетики и горения имени В.В. Воеводского СО РАН и Институт теплофизики имени С.С. Кутателадзе СО РАН. Организационный комитет возглавили профессор Зулхаир Аймухаметович Мансуров и профессор Андрей Геннадьевич Шмаков. Почётным председателем семинара выступил профессор Владимир Евгеньевич Зарко.

После торжественного открытия началась пленарная сессия. В течение трёх дней участники представили пленарные, устные и стендовые доклады, посвящённые современным исследованиям процессов воспламенения и горения, химической кинетике, энергетическим материалам, детонации, альтернативным видам топлива, численному моделированию и экспериментальным методам исследования структуры пламени.

Особое внимание было уделено ламинарным и турбулентным пламенам, образованию сажи и наночастиц, фильтрационному горению, самораспространяющемуся высокотемпературному синтезу, каталитическим процессам, углеродным и функциональным материалам. Отдельным направлением обсуждений стало применение искусственного интеллекта и методов машинного обучения для моделирования и диагностики процессов горения.

В ходе семинара состоялась стендовая сессия, в рамках которой были представлены исследования в области энергетических и композиционных материалов, нанотехнологий, углеродных материалов, переработки отходов и экологических аспектов процессов горения. Лучшие доклады и постерные сообщения были рекомендованы Научным комитетом для подготовки расширенных публикаций в Eurasian Chemico-Technological Journal после независимого рецензирования.

Проведение XI международного семинара по структуре пламени в Алматы стало значимым событием для научного сообщества Казахстана. Семинар создал условия для обмена современными научными результатами, укрепления международных контактов и развития сотрудничества в области науки о горении, инноваций и устойчивого развития.

Меруерт НАЖИПКЫЗЫ,
профессор, научный секретарь XI международного семинара по структуре пламени

Балауса ДИНИСТАНОВА,
доцент кафедры химической физики и материаловедения

Мосты науки

Ученые КазНУ решают глобальные задачи вместе с мировыми коллегами. С момента своего основания кафедра математического и компьютерного моделирования механико-математического факультета КазНУ имени аль-Фараби уверенно держит курс на международную интеграцию. Сегодня наши ученые ведут совместные исследования с ведущими научными центрами России, Узбекистана, Кыргызстана, Турции и стран Европы.

Ярким подтверждением высокого авторитета казахстанской школы стала прошедшая в январе 2026 года международная конференция «CITech-2026». Форум собрал в стенах КазНУ звезд мировой прикладной математики: профессора Хьюстонского университета М. А. Ольшанского (США), профессора МГУ им. М. В. Ломоносова П. Н. Вабищевича, директора Института вычислительной математики РАН Ю. В. Василевского, декана факультета науки Стамбульского университета Хасана Булута и многих других.

Заслуженным признанием пользуются и работы самих профессоров кафедры. Особое место в этих достижениях принадлежит известному ученому, академику НИА РК, профессору-исследователю Нурлану Мухановичу Темирбекову. Постановлением Общего собрания Сибирского отделения РАН от 19 ноября 2025 года ему было присвоено звание «Почетный доктор СО РАН» по направлению «Информационные и компьютерные технологии». Это высокая оценка вклада казахстанской науки в развитие вычислительной гидродинамики и современных цифровых решений.

Разработки кафедры имеют прямое прикладное значение для нашей страны. Так, под руководством академика Н. М. Темирбекова создана уникальная геоинформационная система airpollutionaipol.kz, предназначенная для оценки влияния промышленных выбросов на чистоту атмосферного воздуха. Система уже успешно внедрена и применяется в Восточно-Казахстанском филиале РГП «Казгидромет».

Опыт казахстанских математиков востребован на престижных международных площадках. Весной 2026 года в университете Бейкент (Стамбул) Нурлан Муханович представил алгоритмы машинного обучения для геохимического анализа, а в августе выступил на пленарном заседании в Международном математическом центре «Сириус» (Сочи), рассказав об использовании искусственного интеллекта для прогнозирования рудных месторождений в Восточном Казахстане.

Тема экологической безопасности и цифрового мониторинга получила продолжение на сентябрьской конференции в Иркутске, организованной Институтом динамики систем и теории управления имени В. М. Матросова СО РАН. По приглашению академика РАН Игоря Бычкова казахстанские ученые — академик Б. Т. Жумагулов и профессор Н.М.Темирбеков — представили передовые доклады по математическому моделированию экологических процессов. Российские коллеги сегодня применяют похожие нейросетевые платформы для мониторинга бассейна озера Байкал, и взаимный обмен опытом открывает отличные перспективы для совместных трансграничных проектов.

Важно, что в эту большую науку активно вовлекается молодежь. Магистранты и докторанты кафедры под руководством профессора Темирбекова осваивают современные методы тензорных разложений и вариационного усвоения данных. Вместе с зарубежными партнерами они работают над фундаментальной проблемой — созданием математических моделей, способных безошибочно анализировать климатические и природные изменения даже в условиях неполноты входных данных.

Международное признание наших исследователей еще раз доказывает: отечественная прикладная математика не просто шагает в ногу со временем, но и предлагает миру практические решения сложнейших экологических и индустриальных вызовов.

Сауле МАУСУМБЕКОВА,
ассоциированный профессор, заведующий кафедрой МКМ

Инклюзивная среда как стандарт современного образования

На современном этапе развития высшего образования инклюзивность становится не просто одним из приоритетов образовательной политики, а важнейшим условием обеспечения качества обучения. Создание университета, в котором каждый студент независимо от своих индивидуальных особенностей имеет возможность полноценно получать знания, участвовать в научной и практической деятельности и раскрывать свой потенциал, является одной из ключевых задач Казахского национального университета имени аль-Фараби.

На кафедре химии и технологии органических веществ, природных соединений и полимеров факультета химии и химической технологии последовательно ведётся работа по совершенствованию педагогического мастерства преподавателей и внедрению современных образовательных подходов. Одним из значимых этапов этой работы стало успешное прохождение преподавателями кафедры Уркимбаевой П.И., Кенесовой З.А. и др. курса повышения квалификации «Инклюзивное образование», организованного Институтом повышения квалификации и дополнительного образования КазНУ. Обучение состоялось осенью 2025 года и было продолжено в июне 2026 года, объединив преподавателей, заинтересованных в развитии доступной и современной образовательной среды.

Программа курса была разработана в соответствии с актуальными требованиями к высшему образованию и международными тенденциями развития инклюзивного обучения. Особое внимание уделялось не только теоретическим основам, но и практическим инструментам, позволяющим эффективно работать со студентами, имеющими различные образовательные потребности. Курс включал широкий спектр тем: современные подходы к организации образовательного процесса для студентов с особыми образовательными потребностями, международный опыт и лучшие практики инклюзивного образования, нормативно-правовые основы, методики адаптации учебных материалов, создание доступной образовательной среды и использование цифровых инструментов. Программа также включала работу с цифровыми платформами и интерактивными методами обучения. Значительная часть занятий была посвящена анализу реальных кейсов, возникающих в аудиториях и лабораториях, а также поиску педагогических решений, обеспечивающих равные возможности для всех обучающихся.

Прохождение курса позволило глубже понять потребности студентов с особыми образовательными потребностями и осознанно создавать комфортные условия для их обучения. Инклюзия в университете — это не просто доступ к знаниям, а формирование уважительной, поддерживающей и толерантной среды, где каждый студент может раскрыть свой потенциал. Внедрение инклюзивных подходов позволяет модернизировать образовательный процесс, использовать новые педагогические стратегии и цифровые инструменты, а также повышает эффективность взаимодействия с каждым студентом.

Для преподавателей химических дисциплин подобная подготовка имеет особую практическую ценность. Лабораторные занятия требуют высокой степени вовлечённости студентов, соблюдения техники безопасности и выполнения экспериментальных процедур. Именно поэтому важным результатом курса стало освоение методов адаптации лабораторных работ, разработки альтернативных форм представления учебного материала, использования видеоинструкций, интерактивных презентаций, цифровых платформ и онлайн-оценивания. Такие инструменты делают обучение более гибким, понятным и доступным без снижения академических требований к подготовке специалистов.

Полученные знания уже находят применение в образовательном процессе кафедры. При разработке учебно-методических материалов всё больше внимания уделяется разнообразию форм подачи информации, сочетанию традиционных и цифровых методов обучения, а также индивидуализации образовательных траекторий студентов. Это способствует не только повышению качества освоения сложных химических дисциплин, но и формированию комфортной образовательной атмосферы, основанной на уважении, сотрудничестве и взаимной поддержке.

Особенно ценным на курсе повышения квалификации стало знакомство с международным опытом организации инклюзивного образования. Сравнение отечественных и зарубежных практик позволило по-новому взглянуть на возможности модернизации учебного процесса и внедрения педагогических технологий, соответствующих современным мировым стандартам высшего образования. Инклюзивный подход сегодня рассматривается как неотъемлемая часть инновационного университета, где цифровизация, академическая мобильность и студентоориентированное обучение взаимно дополняют друг друга. Формирование инклюзивной культуры позволяет создавать условия, в которых каждый обучающийся получает возможность максимально реализовать свои способности, участвовать в исследовательской работе и успешно осваивать профессиональные компетенции независимо от индивидуальных особенностей.

Преподаватели Уркимбаева П.И., Кенесова З.А. и другие преподаватели кафедры, проходившие курс, выражают искреннюю благодарность Институту повышения квалификации и дополнительного образования КазНУ имени аль-Фараби за организацию актуальной и содержательной программы. Полученный опыт стал важным вкладом в профессиональное развитие преподавателей и ещё одним шагом на пути к созданию университета, где равный доступ к знаниям становится реальным воплощением принципов качества, гуманизма и академического превосходства.

Данэля МАХАЕВА,
Адилет АЛИКУЛОВ,
преподаватели кафедры химии и технологии органических веществ, природных соединений и полимеров

«Алтын күз» жәрмеңкесі өтті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті кампусында Республика күніне орай, дәстүрлі «Алтын күз» креативті және инновациялық идеялар жәрмеңкесі ұйымдастырылды.

Жәрмеңкеге келушілер жас ғалымдар мен студенттердің инновациялық стартап жобаларымен танысып, қолдан жасалған бұйымдарды тамашалады. Сонымен қатар қонақтар университеттің агробиостанциясында өсірілген экологиялық таза жеміс-жидектер мен көкөністерді сатып алу мүмкіндігіне ие болды.

Фараби кітапханасының алдындағы алаңда AIQaz-Media, KazNU Ilearn, Zhurek AI және AlfaBrain жобалары таныстырылды. Ал «Оқитын ұлт» жобасы аясында қазақстандық «Adal Kitap», «Alash Book», «Альманахъ», «Дарын», «Jogary Bilim», «Лантар books» және «Қазақ университеті» баспалары өз өнімдерін көпшілік назарына ұсынды.

Мерекелік алаңға Darhan Radio медиаплатформасы да белсене қатысып, жиылғандарды арнайы сыйлықтар ұтысына шақырды. Сонымен қатар келушілер «Жас шебер» стартабының тоқыма бұйымдары мен зергерлік әшекейлеріне қызығушылық танытып, студенттердің Республика күніне арналған түрлі-түсті көркем туындыларын аралады. Ал ұлттық спорт алаңында жастар қазақ күресі, асық ату, арқан тарту және тоғызқұмалақ бойынша өткен жарыстарда бақтарын сынады.

Жәрмеңкенің басты ерекшеліктерінің бірі – кең дастархан мен қонақжайлық атмосферасы. Бұл күні жиналған жұртқа 1000 келі палау мен 500 келі бауырсақ таратылып, «Zamran» сусыны ұсынылды. Тіпті қонақтар түрік дәстүрі бойынша құм үстінде кофе дайындау тәсілін де тамашалап, хош иісті сусыннан дәм татты.

Жәрмеңке аясында экологиялық бастамаларға да ерекше назар аударылды. «Таза Қазақстан» акциясы шеңберінде университет аумағында ағаштар отырғызылды.

Жәрмеңке соңы көтеріңкі көңіл күй сыйлаған салтанатты концерттік бағдарламамен түйінделді.

Гүл БАЯНДИНА

Еліміздің тәуелсіздік тарихындағы аса маңызды, рухты әрі ерекше мәнге ие айтулы мереке – Республика күні. Бұл күні біз, білім қуған жастар, ерекше көңіл күйде боламыз. Өйткені тәуелсіздікке даңғыл жол салған Республика күнінің маңызы ерекше.

Жастардың рухын көтерген күн

Ел білімі мен ғылымының қара шаңырағы, әлемдік рейтингте алғы шептен көрініп, Орталық Азия мен жергілікті рейтингтерде топ жарған көшбасшы университет – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде бұл дата жыл сайын жоғары деңгейде аталып өтеді. Рухани-патриоттық бағытта ұйымдастырылатын ауқымды іс-шара университет қабырғасындағы жастардың ұлттық санасын жаңғыртып, елдік мүддені асқақтата түседі.

Мерекелік шараның басты мақсаты – студенттердің бойында отансүйгіштік сезімін ояту, еліміздің өткені мен бүгінін сабақтастыра отырып, болашақ жас мамандарға патриоттық тәрбие беру. Университеттің бас алаңында өткен салтанатты жиынға оқытушы-профессорлар құрамы, қоғам қайраткерлері, зиялы қауым өкілдері және белсенді студенттер қатысты.

Шара барысында университет жастары өз өнерлерін ортаға салып, патриоттық әндер шырқады, ұлттық би мен түрлі тарихи көріністер ұсынды. Сонымен қатар университеттің қоғамдық өміріне белсене араласқан бір топ оқытушы мен үздік студенттер арнайы алғыс хат пен марапаттарға ие болды.

Бүгінгі таңда Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – тек білім ордасы ғана емес, ұлттық сана мен ғылыми ойдың орталығы. Республика күніне орай ұйымдастырылған іс-шара университет ұжымының бірлігі мен ынтымағын паш етіп, жас буынның жүрегіне елге деген шексіз сүйіспеншілік ұялатты. Мерекелік рух пен асқақ көңіл күйге толы бұл жиын университет тарихындағы тағы бір жарқын бетке айналары сөзсіз.

Дінмұхаммед ОРАЗАЛИЕВ
физика-техникалық факультеті

Қалашықта қарағай мен бөртегүл отырғызылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Таза Қазақстан» экологиялық акциясы аясында 65 түп ағаш отырғызылды.

Шараға оқу орнының ғалымдары, оқытушылар мен студенттер қатысты.

Акция барысында университет аумағына 30 қарағай мен 35 бөртегүл ағашы егілді. Көшеттер оқу ғимараттары мен жатақханалар маңына отырғызылды.

Бүгінде ҚазҰУ қалашығы жасыл желекке бай аумақтардың бірі саналады. 2021 жылдан бастап, бүгінге дейін қалашықта 3000-нан астам ағаш егілді. Оның ішінде 2200 қарағай жатақханалардың маңына, ал 100 қарағай кітапхана алаңына егілген. 250 шырша спорт кешенінің, 250 жеміс ағашы қалашық аумағына отырғызылған.

Ұлжалғас ҚАЙЫРЖАНҚЫЗЫ

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:
- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: **kaznugazeta@gmail.com**
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Алматы-Болашақ» АҚ баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Қайыржан ТӨРЕЖАН

Бағасы келісім бойынша.
Газетке жазылу индексі: 64787
Таралымы – 2000
Тапсырыс №2479

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген